

Szczecin, dnia 12 grudnia 2014 r.

REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

WOPN-ON.6201.32.2014.AR

OBWIESZCZENIE

Działając na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) informuję o możliwości zapoznania się z projektem zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jezioro Iłowatka”.

Przedmiotowy projekt stanowi załącznik do niniejszego obwieszczenia.

Uwagi i propozycje do treści projektu składać można w terminie **do dnia 19 stycznia 2015 r.** pisemnie na adres: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, ul. Teofila Firlika 20, 71-637 Szczecin, faxem na nr: 91 4305 201 lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres sekretariat.szczecin@rdos.gov.pl (z podaniem tytułu wiadomości – „zadania ochronne dla Jezioro Iłowatka”) bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 262).

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Informuję jednocześnie, iż odpowiedź na wszystkie wniesione uwagi i wnioski udzielona zostanie w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, dlatego też nie będą udzielane żadne inne indywidualne odpowiedzi autorom uwag i wniosków. Powyższe obwieszczenie wydane zostanie do dnia 20 lutego 2015 r.

ZASTĘPCA REGIONALNEGO
DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
Regionalny Konservator Przyrody
w Szczecinie
Sylvia Jurzyk-Nordlów

Załącznik do obwieszczenia Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 grudnia 2014 r., znak: WOPN-ON.6201.32.2014.AR.

**Projekt zarządzenia Nr /2014
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 2014 r.**

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jezioro Howatka”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.¹) zarządza się, co następuje.

§ 1. 1. Ustanawia się zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jezioro Howatka”, zwanego dalej „rezerwatem”.

2. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1 obowiązują przez pięć lat.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- 3) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą.

§ 3. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków określone zostały w załączniku nr 1 do zarządzenia.

§ 5. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

¹ zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 628, poz. 842, M.P. z 2014 r. poz. 835 i z 2014 r. poz. 805, poz. 850 i poz.1002.

**Załącznik do projektu zarządzenia Nr /2014
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 2014 r.**

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
1.	Zmiany w składzie flory i szaty roślinnej rezerwatu wywoływane procesami naturalnymi (opady atmosferyczne i dopływ substancji humusowych z otaczających jezior środowisk bagiennych).	Całkowita eliminacja nie jest możliwa do realizacji. Regularny monitoring występowania w rezerwacie rzadkich, chronionych i zagrożonych gatunków roślin związanych ze zbiorowiskami charakterystycznymi dla jezior lobeliowych.
2.	Zmiany w składzie flory i szaty roślinnej rezerwatu na skutek antropopresji, w tym kłusownictwa (zanęcania przy amatorskim połowie ryb i zaśmiecania obiektu), rekreacyjnego wykorzystywania zbiornika i zaśmiecania obiektu przez turystów oraz związane z powyższym wydeptywanie typowej roślinności jezior lobeliowych.	Częściowe ograniczenie zagrożenia w granicach rezerwatu polegające na: <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowym oznakowaniu rezerwatu oraz utrzymaniu jego sprawności technicznej (konserwacji), • wzmożonej kontroli służb ochrony przyrody oraz zarządców terenu w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących w obiekcie. Częściowe ograniczenie zagrożenia poza rezerwatu polegające na: <ul style="list-style-type: none"> • edukacji społeczności lokalnej w zakresie wartości i potrzeb ochrony przyrody rezerwatu.

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 oraz art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.). Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymaniu celu ochrony rezerwatu.

Na mocy zarządzenia Nr 10/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Iłowatka” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 77, poz. 1452) celem ochrony przedmiotowego obiektu jest zachowanie jeziora lobeliowego z reliktowymi gatunkami roślin.

W skład roślinności jeziora Iłowatka wchodzi dwa zespoły charakterystyczne dla jezior lobeliowych: *Isoeto-Lobelietum* i *Myriophylletum alterniflori*. Pierwszy z zespołów reprezentowany jest w jeziorze w postaci trzech podzespołów, których płaty wyróżniają się przez dominację jednego z trzech gatunków obligatoryjnych. W obrębie tej samej klasy, co dwa wymienione już asociacje, znajduje się zespół *Ranunculo-Juncetum bulbosi*.

Klasę *Potametea* reprezentują cztery zespoły, przy czym do najczęstszych w jeziorach lobeliowych należy *Nupharetum pumili* i *Polygonetum natantis*. Gatunek charakterystyczny pierwszego z wymienionych zespołów *Nuphar pumila* preferuje wody humusowe o odczynie poniżej obojętnego. Z kolei płaty z dominacją *Polygonum amphibium* są często spotykane także w jeziorach mezotroficznym, podobnie zresztą jak i płaty pozostałych asociacji z klasy *Potametea*.

Klasę *Phragmitetea* reprezentują cztery zespoły, z których tylko *Caricetum rostratae* należy do grupy częstych zbiorowisk w omawianych jeziorach. Pozostałe asociacje są szeroko rozprzestrzenione w wodach różnych typów, najczęściej w eutroficznym.

Zespół turzycy nitkowatej - *Caricetum lasiocarpae* – z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* reprezentuje skrzydło asocjacji acidotroficzných, częstych w jeziorach lobeliowych o niskim pH wody.

Zespół *Drepanocladetum sordidi*, wyróżniany na podstawie dominacji gatunku *Drepanocladus sordidus*, jest notowany prawie wyłącznie w jeziorach lobeliowych. Zatem może być uważany za gatunek mchu obligatoryjny dla jezior lobeliowych.

Roślinność charakterystyczna dla jezior lobeliowych, reprezentowana przez gatunki charakterystyczne subasocjacji i asocjacji, występuje na stosunkowo niedużym areale litoralu jeziora Łowatka. Stosunkowo najliczniej reprezentowany jest *Isoetes lacustris*, aczkolwiek i ten gatunek zajmuje stosunkowo wąskie pasy dna strefy przybrzeżnej, do głębokości około 1,0 m. Na podstawie obecności poryblinu i stosunkowo dobrze zdefiniowanych przestrzennie płatów wyróżniono subasocjację *Isoeto-Lobelietum isoetosum*. W omawianym jeziorze znajduje się bardzo interesująca forma morfologiczna poryblinu, z charakterystycznie wygiętymi ku dołowi sztydlastymi liśćmi.

Lobelia dortmanna zachowała się tylko w części wschodniej jeziora na niewielkich powierzchniach oraz na nielicznych rozproszonych stanowiskach. W granicach populacji lobelii jeziornej wyróżniono płaty subasocjacji *Isoeto-Lobelietum lobelietosum* w wariancie z *Carex rostrata*.

Littorella uniflora występuje w równie niewielkiej ilościowości co i lobelia, jednakże zajmuje miejsca chronione od bezpośredniego falowania i rozwija się poza pasem turzycy dzióbkowatej, w sąsiedztwie lobelii. Płaty podzespołu z udziałem brzeżycy jednokwiatowej - *Isoeto-Lobelietum littorelletosum* – wykształcają się przy współudziale *Carex rostrata* i cechuje je uproszczona struktura florystyczna.

Wszystkie gatunki charakterystyczne dla jezior lobeliowych zasiedlają w większej części strefę erozyjną jeziora, w której dzięki zaburzeniom spowodowanym falowaniem wody eliminowane są gatunki konkurencyjne. Wyjątek stanowi *Myriophyllum alterniflorum*, którego niewielka pozostałość po dominacji w roku 1994 – ulokowana jest w sąsiedztwie trzciniowiska przy brzegu wschodnim.

W przeciwieństwie do pozostających w szczątkowych ilościach populacji gatunków obligatoryjnych dla jezior lobeliowych, roślinność z klasy *Potametea* wykazuje już od kilkunastu lat coraz silniej akcentowaną ekspansję. Fakt ten dotyczy w szczególności *Nuphar pumila*, gatunku rzadkiego i zagrożonego wyginięciem. W ostatnich kilku latach zwrócono uwagę na zwiększające się zasoby tego gatunku w jeziorze Łowatka. Ekspansja odbywa się w kierunku zasiedlania spokojnych rejonów jeziora, chronionych od wiatru i większego falowania. *Nuphar pumila* występuje tam wspólnie z *Nuphar lutea* i *Nymphaea alba*. Spotykane są także płaty z udziałem *Polygonum amphibium*, które jednak nie zajmują dużych połaci litoralu. Z kolei *Potamogeton natans* gatunek dominujący i charakterystyczny dla asocjacji *Potametum natantis* częściowo ustępuje z opanowanych uprzednio miejsc.

Na podkreślenie zasługuje fakt obecności w jeziorze mchu wodnego *Drepanocladus sordidus*, rozpoznanego w Polsce na podstawie obecności w jeziorach lobeliowych, głównie z podtypu troficznego zrównoważonych.

W strefie przybrzeżnej obok najbardziej widocznych stanowisk trzciny, dwa stosunkowo znacznych rozmiarów i dwa mniejsze płaty, elementem dominującym jest *Carex rostrata*. Gatunek ten otacza większą część strefy obrzeża jeziora Łowatka, tworząc trwałe fitocenozy zespołu *Caricetum rostratae*, a w jednym tylko miejscu zastąpione przez fitocenozy skrzypu bagiennego *Equisetum limosum*.

Na wzmiankę zasługuje obecność fitocenozy turzycy nitkowatej *Caricetum lasiocarpae* z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*. Gatunek ten jest w szczególnym zakresie przywiązany do jezior lobeliowych, tak że można go uznać za gatunek fakultatywny jeziorom lobeliowym.

Jezioro Łowatka, zarówno pod względem cech fizyczno-chemicznych wody jak i składu florystycznego i fitocenotycznego można zaliczyć do grupy jezior dystroficznych-polichumusowych (Kraska, Piotrowicz 2004). Przyczyną spadku populacji roślin charakterystycznych dla jezior lobeliowych jest subwencja substancji humusowych z otaczających jezior środowisk bagiennych. Wskutek zmiany warunków wegetacji, głównie obniżenia przenikania światła do wód jeziora, skurczyły się zasoby *Lobelia dortmanna*, *Isoetes lacustris*, *Littorella*

uniflora, a także *Myriophyllum alterniflorum* (Szmal 1959, Szmeja 1993, Kraska i in. 1994, Kraska 2000).

Prognozy zmian roślinności można przedstawić w dwóch aspektach:

- 1) w pierwszym przypadku dynamika zmian roślinności zależy będzie od warunków pogodowych, a w szczególności od wielkości opadów. Przy dużych opadach i dopływie większych ilości substancji humusowych ze zlewni, zmiany będą spowodowane dalszą ekspansją *Nuphar pumila*, *Nuphar lutea*, *Nymphaea alba* i innych gatunków typu nymfeidów. Pływające liście tych roślin nie wymagają dużej przezroczystości wody. Zagrożone mogą być zasoby *Drepanocladus sordidus* czy także *Isoetes lacustris*, w mniejszym stopniu pozostałych gatunków charakterystycznych dla jezior lobeliowych, gdyż ich nieliczne zasoby występują w bardzo płytkiej wodzie;
- 2) w przypadku zasypania rowów, którymi dopływają wody humusowe z terenów podmokłych ze zlewni jeziora, poprawi się w krótkim czasie – 2 do 3 lat – przezroczystość wód jeziora, nastąpi ekspansja *Myriophyllum alterniflorum* jak w roku 1994. Ponowny wzrost zasobów populacji lobelii, poryblinu czy brzeźnicy jednokwiatowej wymagać będzie dłuższego czasu rzędu kilku lub nawet kilkunastu lat.

Przeciwdziałanie zmianom troficznym wód jeziora lobeliowego na skutek spływu substancji humusowych z otaczających jezior środowisk bagiennych w granicach zlewni obiektu wykracza poza zakres niniejszych zadań ochronnych. Wszelkie regulacje w powyższym zakresie ujęte zostaną, na podstawie art. 19 ust. 1 pkt 2 i art. 20 ustawy o ochronie przyrody, dopiero w przygotowywanym w przyszłości planie ochrony przedmiotowego rezerwatu.

Prawidłowe oznakowanie rezerwatu tablicami urzędowymi i regulaminowymi oraz utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym umożliwi przeciwdziałanie wzmożonej antropopresji w granicach obiektu, tj. niekontrolowanej penetracji przez lokalną ludność i turystów. Powyższe działanie wraz z realizacją regularnych kontroli przez służby ochrony przyrody przeciwdziałać będzie także kłusownictwu.

Z uwagi na obecny stan zachowania jeziora lobeliowego w rezerwacie nie wyznacza się w rezerwacie obszarów objętych ochroną czynną i krajobrazową.

W ramach zadań ochronnych nie przewiduje się prowadzenia czynnej ochrony gatunków zwierząt i grzybów oraz ochrony czynnej ekosystemów w granicach samego rezerwatu.

Projekt zarządzenia został poddany opiniowaniu przez zarządców terenu oraz udziałowi społeczeństwa poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 grudnia 2014 r., znak: WOPN-ON.6201.32.2014.AR, w którym powiadomiono o możliwości zapoznania się z treścią przedmiotowego projektu, sposobach i terminie wnoszenia do niego uwag i wniosków oraz organie odpowiedzialnym za rozpatrzenie wszystkich wniesionych uwag i wniosków.

Szczecin, dnia 2014 r.

Sporządził:

Wnioskodawca:

Ocena skutków regulacji (OSR)
do projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jezioro Howatka”

1. Cel wprowadzenia zarządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.).

2. Konsultacje społeczne

Projekt został poddany konsultacjom społecznym.

Lista uczestników konsultacji społecznych:

- 1) Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie (oraz Terenowy Oddział w Koszalinie);
- 2) Starostwo Powiatowe w Szczecinku;
- 3) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu;
- 4) Urząd Miejski w Białym Borze;
- 5) społeczeństwo – udział zagwarantowany poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 grudnia 2014 r., znak: WOPN-ON.6201.32.2014.AR w sprawie możliwości zapoznania się z projektem oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag (podano do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń i publikację w Biuletynie Informacji Publicznej RDOŚ oraz wysłanie obwieszczenia z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie, RZGW w Poznaniu, Urzędu Miejskiego w Białym Borze i Starostwa Powiatowego w Szczecinku.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki budżetu państwa. W ciągu obowiązywania zadań ochronnych na zabiegi ochronne (utrzymanie sprawności technicznej oznakowania obiektu) wydane zostaną środki pochodzące z dotacji pozabudżetowych, m.in. z funduszy finansujących ochronę środowiska. Wysokość powyższych kosztów szacowana będzie bezpośrednio przed przystąpieniem do ich realizacji. Monitoring zrealizowany zostanie przez pracowników RDOS w ramach działalności statutowej Dyrekcji – podczas corocznych przeglądów obiektu.

Niniejsze zarządzenie nie wprowadza żadnych dodatkowych ograniczeń na obszarze rezerwatu. Wszystkie obowiązujące ograniczenia wynikają wprost z art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. W ramach niniejszych zadań ochronnych nie zaplanowano żadnych prac na obszarze rezerwatu związanych z generowaniem kosztów. Zalecenia odnośnie przeciwdziałania zagrożeniom dla przedmiotu ochrony w rezerwacie dotyczą głównie obszarów bezpośrednio graniczących z przedmiotowym obiektem. Ich realizacja wykracza poza zakres niniejszych zadań ochronnych i regulowana będzie na podstawie odrębnych przepisów prawa.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

6. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zarządzenie nie narusza zapisów zawartych w:

- 1) Dyrektywie Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tzw. Dyrektywa Ptasia (Dz. Urz. UE L 103 z 25.04.1979 r., str. 1-18, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t.1, str. 98 z późn. zm.);
- 2) Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa Siedliskowa (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r., str. 7-5 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 z późn. zm.).